

Այս բանով մեռաւ եւ քիչ ատենէն Նուսեֆ Բարաժ կ'ըսէ. երթալ ըսկ իր հօրը, որ հողին տակ պառկած էր :

— Հայ՛ յր, քուհդ խաղա՛ղ ըլլայ, հայ՛ յր, քուհդ ուրա՛խ ըլլայ, յոյսդ պարպայ չեղաւ, Ֆրանսահայերն երկան ու մեր ժողովուրդը մխիթարուցաւ :

Այդ օրէն ի վեր Տաւրոսի սարերէն մինչեւ Արարատի սարահարթերը երեք հարիւր հազար զոհեր ինկան, ու հիւսն իրենց զոյրացած ուրուականները մեղի կ'աղաղակեն :

— Ձեկա՛ք : Մենք մեռանք ու մեր տղաքը պիտի մեռնին : Որպէսզի հանգիստ քնանանք, հաց տուէք մեր որը զաւակներուն :

ԱՆԱՅՈՂ ՖՐԱՆՍ

«Փիկիոս», 13 յունիս 1900

## ՀԱՅԵՐՆ Ի ԲԱՐՏԻՉ

— 0 —

Տիկին Թ. Բերբերեան — La Fronde թերթին յունիս 21ի թուոյն մէջ կը կարգանք հետեւեալ նոթը՝ «Միջպաշտին համաժողովներուն մէջ թշուառ Հայաստանն ալ մեղի նորէն իր տառապանքներուն մէջ երեւցաւ : Թրքահայ կնոջ կացութեան մասին խօսեցաւ տիկին Թալուհի Բերբերեան, որ ուժեղ ու խիստ գոյնիւրով նախ ներկայացուց տանկական Հայաստանը եւ ապա հայ կնոջ կրած բոլոր զբոսկանքներն, առեւանգումները, եւն : Տիկին Բերբերեան իր դասախօսութիւնը եզրակացուց սա մտածմամբ թէ ցոյքան տանկական Հայաստանը ենթարկուած մնայ քաղաքական, տնտեսական եւ քաղաքական բռնութեան, կառելի պիտի չըլլայ խօսիլ հայ կնոջ՝ իրեւելին քաղաքացիական իրաւունքներու մասին, քանի որ այդ քաղաքացիական իրաւունքներէն զրկուած է առեւտարակ ամբողջ Հայութիւնը թրքական պետութեան մէջ » :

Պ. Ռ. Բերբերեան — Bulletin de Sociologie internationale կը գրէ՝ «Բարեկի բնկերաբանական Բնկերութեան նախագահին եւ Պ. Ռոնէ Վորմի առաջարկութեամբ, յունիս 14ին այդ բնկերութեան անդամ ընտրուեցաւ Պ. Ռուբէն Բերբերեան (հայ) : Պ. Ռ. Բերբերեան ժողովին զեկեցումը մը ներկայացուց «Նախնական ժողովուրդներուն գործաւորական երկերուն ու պարբերուն մասին՝ տնտեսագիտական նիւթապատկերական տեսակետով» :

Պ. Գ. Միստուրեան — Journal d'Agriculture pratique յունիս 19ի թուոյն մէջ Պ. Գ. Միստուրեան, ճարտարագէտ-հողագործ, Բարիքի Հողագործական Էնսիկլիքէն, հրատարակած է շահեկան յօդուած մը նոր զիտուած հիւանդութեան մը մասին (Ուսկորներու հիւանդութեան մը Ռուսմանիոյ մէջ), որուն զարմանալի ալ նշանակած է :

«Հայկական գրադարան Բարիքի» — Հայ երիտասարդներու խումբ մը մայիս 21ին հաստատեց Բարիքի մէջ (Rue Campagne Première, 9) «Հայկական գրադարան» մը, նպատակ ունեւնալով Բարիքի հայ գաղթականութեան եւ Մայր-Հայրենիքին միջեւ բարոյական յարաբերութիւններ հաստատել : Ընթերցարանը ուր երեսունից չափահայերէն եւ օտար թերթեր կ'ընդունուին, բաց կը մնայ ամէն օր ժամը 4էն 6ը, կերակի օրերը առտուան 10էն 12 : Թերթ կարդալու դացողները 10 սանթիմ կը վճարեն իւրաքանչիւր անգամ, ամսական՝ 1 ֆրանք : Եարաթի անգամ մը բանախօսութիւններ տեղի պիտի ունենան գրական եւ դիտական նիւթերու վրայ :

Պ. Ա. Թանքաճեան. — Պ. Թանքաճեան, որուն «Կնճնին» ծրագրի ձեւին մէջ մնաց զօրազգաբար, տիեզերական արուեստահանգէսի զեղարուեստից բաժնին մէջ ցուցադրած է հայկական եկեղեցիի շահեկան ծրագիր մը, որուն մասին մասնաւորապէս տեղեւութիւններ պիտի տանք «Առնախոյ» յառաջիկայ թուով :

Շանին եւ Ջախարեան. — Էտկար Շահին ընդունեցաւ ոսկի մետալ՝ Արուեստահանգէսին մէջ իր ցուցադրած փորագրանկարներուն համար : Եւստասիս Պ. Ջախարեան, իր գեղեցիկ «Նաթիւլու-մոթ»-ներուն համար :

L'Estampeին մէջ, Պ. Շառլ Ենչուլ կը գրէ՝ խօսելով 1900ի սալոնին մէջ Շահինի ցուցադրած փորագրանկարներու մասին. «Էտկար Շահին» — մին ալ նորածին փառքերն որոնք անմիջապէս տիրական կը դառնան :

«Անցեալ տարի տասերեք արուեստասէրներ մէկանց ինծի ըսին՝ Շահինին գործերուն հետեւեալու է » :

«Եւ այդ տասերեք հոգին ուեւ ձախորդութիւն չերին արուեստագէտին » :

«Դիտեցէք վեց կտորները զոր դերը է Սալոնը ցուցադրուած միեւնոյն շրջանակին մէջ. պիտի անկարող ըլլաք ըսելու թէ ո՛րն է լաւագոյնը » :

«Օր մը Պառաւը» պիտի նախընտրէք, հետեւեալ օրը «Շաթո-Ռուսը» եւ այսպէս յաջորդաբար :

«Ամբողջին համար մէկ բառ մը կայ միայն՝ «Ապշեցողութիւն» » :

Le Journalին յունիս 2ի թուոյն մէջ, Պ. Կիւսթավ Ժոնսոն հետեւեալ կը գրէ՝ «Թուրքիոյ բաժնին մէջ, միակ արուեստագէտ մը կայ, Պ. Էտկար Շահին, նկարիչ ու փորագորդ, որ Բա-

